

לחיות במלכות אלוהים

מבוא לאמונה הקתולית

שיעור 25 : הנישואין האחרונים

סיפור האהבה הדרמטי של עם ישראל והכנסייה

מבוא

- ישראל בתנ"ך וישראל המודרני – מהו הקשר ביניהם?
- הסכסוך במזרח התיכון – האם יש לו שורשים רוחניים?
- ישוע והיהודים – האם לישראל יש עדיין תפקיד במלכות אלוהים, מאז ביאתו של המשיח?
- הקשר בין הכנסייה והעם היהודי – כיצד היה בעבר וכיצד עליו להיות?
- ישראל או "ארץ הקודש"? מוזיאון העבר או מרכז תוכנית אלוהים בהווה?
- חייו, עינויו, מותו ותקומתו של ישוע קשורים קשר הדוק בתבנית חייו, עינויו, "מותו ותקומתו" של עם ישראל.

סיפור ישראל בתנ"ך

- אבות האומה: אברהם, יצחק ויעקב; אלוהים הבטיח להפוך את זרעם לגוי גדול, ולתת להם את ארץ כנען (ברא' יב 3-1, יג 14-17, לה 10-12).
- אלוהים הבטיח לאברהם שלוש הבטחות: גוי גדול, שם גדול (מלכות) וברכה דרכו לכל משפחות האדמה. ההבטחות התגשמו בברית משה (גוי וארץ), בברית דוד (שושלת מלכות בית דוד) ובברית החדשה (ברכה לכל העולם).
- יוסף ואחיו (ברא' לו-ג): אות שבישר את היחסים בין ישוע לעם היהודי.
- יציאת מצרים: משה כמנהיג, שה הפסח, חציית ים סוף, קבלת התורה בהר סיני, 40 שנה במדבר, המן.
- הארץ המובטחת: ירושה אלוהית, שהגיעה עם אזהרה ועם התחייבות לנאמנות מצד אלוהים – גם אם עם ישראל יגלה מארצו בגלל חטאי אלוהים הנאמן ישיב אותו לארצו (דבר' כח 58-64, ל 1-6, יט-כ).
- מלכות בית דוד: פסגת התפארת בהיסטוריה של עם ישראל; בית המקדש בירושלים היה בית תפילה לכל העמים.
- 586 לפנה"ס: חטאי העם הביאו לחורבן ולגלות. הנביאים סיפקו תקווה לכך שאלוהים יחזיר את היהודים לארצם (ירמ' טו 14-16, כג 7-8, כד 5-6, לב 37-44; יחז' לו-לז; עמוס ט 14-15).
- עם ישראל חזר בחלקו לארצו ובית המקדש נבנה: הבטחות התקומה לא התגשמו במלואן – החזרה הייתה רק חלקית וזמנית; העם היהודי עתיד לגלות שוב ועדיין לא קיבל את הברית החדשה והנצחית.

ישוע: משיח ישראל

- ישוע בא לגלות את אהבת האב ולהכריז על מלכות האלוהים.
- **בן דוד החדש**: מלך ישראל.
- **משה החדש**: יצא ממצרים; חצה את נהר הירדן; נוסה במשך 40 יום במדבר; נתן תורה חדשה; סיפק לחם מן השמים; כרת ברית חדשה עם ישראל.
- **בן אברהם החדש**: האב נתן את בנו יחידו כשה הפסח, כקורבן הברית החדשה, המשיבה את אחדות האדם עם אלוהים.
- **אדם החדש**: צייתנותו של ישוע בגן גת-שְׁמֵיִי ביטלה את חוסר צייתנותו של אדם בגן עדן.
- רז הפסחא: ישוע נדחה על ידי עמו שלו. בעינויו, במותו, בתקומתו ובעלייתו השמימה הוא הביא לישועת עם ישראל והאנושות כולה.

לידתה של הכנסייה

- תפקידה של הכנסייה היה לפייס בין היהודי לגוי: מאמינים גויים אינם צריכים להמיר את דתם ליהדות; מאמינים יהודים אינם צריכים להפסיק להיות יהודיים (מה"ש טו, כא).
- ביאור 'עץ הזית' בדבריו של פולוס (רומ' יא 17–24): הענפים המקוריים (היהודים) נכרתו, ועל השורש הטוב הורכבו ענפי בר (הגויים). זוהי אזהרה לגויים שלא יתגאו פן ייכרתו גם הם. הענפים המקוריים (היהודים) יורכבו מחדש מאוחר יותר.
- 70 לספירה: חורבן בית המקדש וסוף "היהדות המקראית"; היהדות המקראית הפכה ליהדות הרבנית. בר כוכבא המיט אסון על העם בכך שמרד (132–135), והביא לגלות ולפיזור היהודים בתפוצות.
- היפרדות הכנסייה מבית הכנסת: המאמינים היהודים, שנדחו הן על ידי יהודים הן על ידי נוצרים, הפכו למיעוט שבמיעוט וכמעט נעלמו לחלוטין. במאה ה-4 כבר הייתה הנצרות דת גויים – לאחר ה"גירושין" מן היהדות.

"עינויי" עם ישראל

- אבות הכנסייה – הפולמוס האנטי-יהודי והתיאולוגיה של ההחלפה':
 - < אלוהים התחרט על הבחירה שלו בעם ישראל; הכנסייה היא 'עם ישראל החדש'
 - < היהודים הם "רוצחי המשיח" – אשמים ב'רצח האל'
 - < הקללות בתנ"ך מיועדות לעם היהודי – הברכות מיועדות לנוצרים
- התיאוריה של אוגוסטינוס: היהודים הם 'עם העדות' המעידים על אמת הנצרות בגלותם ובסבלותיהם.
- חקיקה אנטי-יהודית החלה בשלטון הביזנטי ונמשכה בימי הביניים.
- האיבה והאלימות בין היהודים והנוצרים הלכה והתגברה: אפיפיורים רבים הגנו על היהודים.
- מאמצים מיסיונריים כלפי היהודים: מדיניות ההתבוללות הכריחה את אלה שנטבלו להתכחש לשורשים היהודיים שלהם ולדחות אותם.
- אנטישמיות נוצרית בימי הביניים: מעשי טבח במסעי הצלב, רצח פולחני ועלילות דם, שריפת התלמוד, האינקוויזיציה, גירוש יהודים והכנסתם לגטאות.
- אנטישמיות מודרנית: אנטי-יהדות דתית הפכה לאנטישמיות על רקע גזעי – פוגרומים ברוסיה, השואה.

היהודים והצלב

- גם ישראל וגם ישוע הם עבד ה' הסובל (ישע' נג).
- ההיסטוריה של היהודים מאז ביאת המשיח היא 'דרך הייסורים' ארוכה ומתמשכת.
- אדית שטיין (נזירה יהודייה-קתולית שנספתה באושוויץ): בזמן השואה הצלב הונח על העם היהודי.
- שנאת ישראל = שנאת המשיח.
- כפי שהיהודים התייחסו למשיחם – כך התייחסה הכנסייה ליהודים.
- האפיפיור יוחנן פאולוס ה-2: "פירושים שגויים ולא צודקים של הברית החדשה, הנוגעים לעם היהודי ואשמתו לכאורה, נמשכו זמן רב מדי".

פולוס על המסתורין של עם ישראל

- אלוהים לא דחה את עמו – כל ישראל ייושע (רומ' יא).
- ארבעת השלבים בהפצת הבשורה ובישועת העולם: היהודים דחו את הבשורה < הגויים קיבלו אותה < הגויים דוחים אותה < היהודים יקבלו אותה בחזרה.

הבטחות התקומה

- יחז' לו: חזון העצמות היבשות הוא הבטחה לתחייתו של עם ישראל המת.
- עם ישראל ישוב לארצו מן התפוצות; הם יקבלו לב חדש ורוח חדשה (יחז' יא 17–20, לו 24–28); ארץ ישראל תפרח ותשגשג שוב (יחז' לו 8–11).
- בכתובים מדובר על תקומה בשני שלבים: (א) תקומה פיזית כשהעם עדיין אינו צדיק; (ב) תקומה רוחנית: התזת המים הטהורים, לב חדש ורוח חדשה.

התקומה

- 1948 : מדינת ישראל נולדה; 1948–1949 : מלחמת העצמאות – ישראל ניצחה במלחמה כנגד כל הסיכויים, אך ירושלים נותרה מחולקת.
- 1962–1965 : ועידת הוותיקן השנייה ו-*Nostra Aetate* – דחיית האנטישמיות והתיאולוגיה של 'ההחלפה'.
- 1967 : מלחמת ששת הימים – ירושלים שוב בריבונות יהודית; "וירושללים תהיה מרמס לגויים עד אשר ימלאו עתות הגויים" (לוקס כא 24).
- התעוררותה של היהדות המשיחית – יהודים המאמינים בישוע.
- קהילת הקתולים העבריים.
- ישראל והכנסייה נעות לעבר איחוד. ייעודו של עם ישראל יכול להתגשם רק באיחודו עם המשיח ועם הכנסייה. שתי טעויות :
- < התיאולוגיה של 'ההחלפה': ביטול כל ההבטחות שניתנו לעם ישראל או הפיכתן להבטחות רוחניות בלבד.
- < התיאולוגיה של 'הברית הכפולה': ישוע "שייך" לגויים בלבד; גורל עם ישראל נפרד מן הכנסייה. ליהודים יש כבר ברית מושיעה באמצעות התורה והם אינם צריכים את ישוע.
- הלידה מחדש של מדינת ישראל אינה מהווה סוף כשלעצמה, אך היא גם לא "תקלה היסטורית" – היא עשויה להיות הכנה לפגישתו הסופית של עם ישראל עם החסד האלוהי.

הגאולה דרך צרות?

- ירושלים היא "סף רעל" (זכר' יב) לכל העמים, ועומדת במרכז מלחמת גוג ומגוג (יחז' לח–לט).
- ישראל היא מטרה בלתי פוסקת לטרור מוסלמי.
- אנטישמיות ואליםות כלפי מי שאינם מוסלמים נוכחים בקוראן ובמסורת האסלאם.
- מדינות ערב מתכששות לזכות הקיום של ישראל.
- עלייה באנטישמיות בעולם במסווה של אנטי-ציוניות.
- עם ישראל יכיר את המשיח לאחר שאלוהים יושיע את ירושלים מכל הגויים שיבואו עליה (זכר' יב 8–10).
- ביאתו השנייה של ישוע תושהה עד שכל עם ישראל יכיר אותו (קכ"ק 674).
- הופעתו של צורר המשיח והפסח הסופי של הכנסייה (קכ"ק 675–677).

הסכסוך במזרח התיכון: נקודת מבט מקראית

- עימות בין תביעות התנ"ך לאלה של הקוראן.
- אם אלוהים אכן פועל להשבת ישראל אליו על מנת להושיע את העולם, יש לצפות להתנגדות לתוכניתו – התנגדות בדמות אנטישמיות ואנטי-ציוניות.
- שלום "קבוע" במזרח התיכון – כזה שיושג בדיפלומטיה של בני אדם – עשוי להתגלות כרמאות. רק המשיח יכול להביא את השלום האמיתי.

ישראל והכנסייה: התגובה הנוצרית

- חרטה על חטאי הנוצרים נגד העם היהודי – על הנוצרים לבקש סליחה בשם של אבותיהם הרוחניים :
 - < על האנטישמיות והרדיפה נגד היהודים
 - < לימוד השקר בנוגע לתיאולוגיה של 'ההחלפה'
 - < הדיכוי וההעלמה של הזהות היהודית בכנסייה
- אהבת ישראל והעם היהודי: היהודים הם "אחינו היקרים והאהובים" (האפיפיור יוחנן פאולוס השני)
- לימוד השורשים היהודיים של האמונה הנוצרית
- תפילה עבור ההגנה על עם ישראל ועבור ישועתו, ותפילה עבור חזרתם בתשובה של המוסלמים (וגם של הנוצרים!)
- אל תתבייש בבשורת המשיח; הכרז את האמת באהבה.

